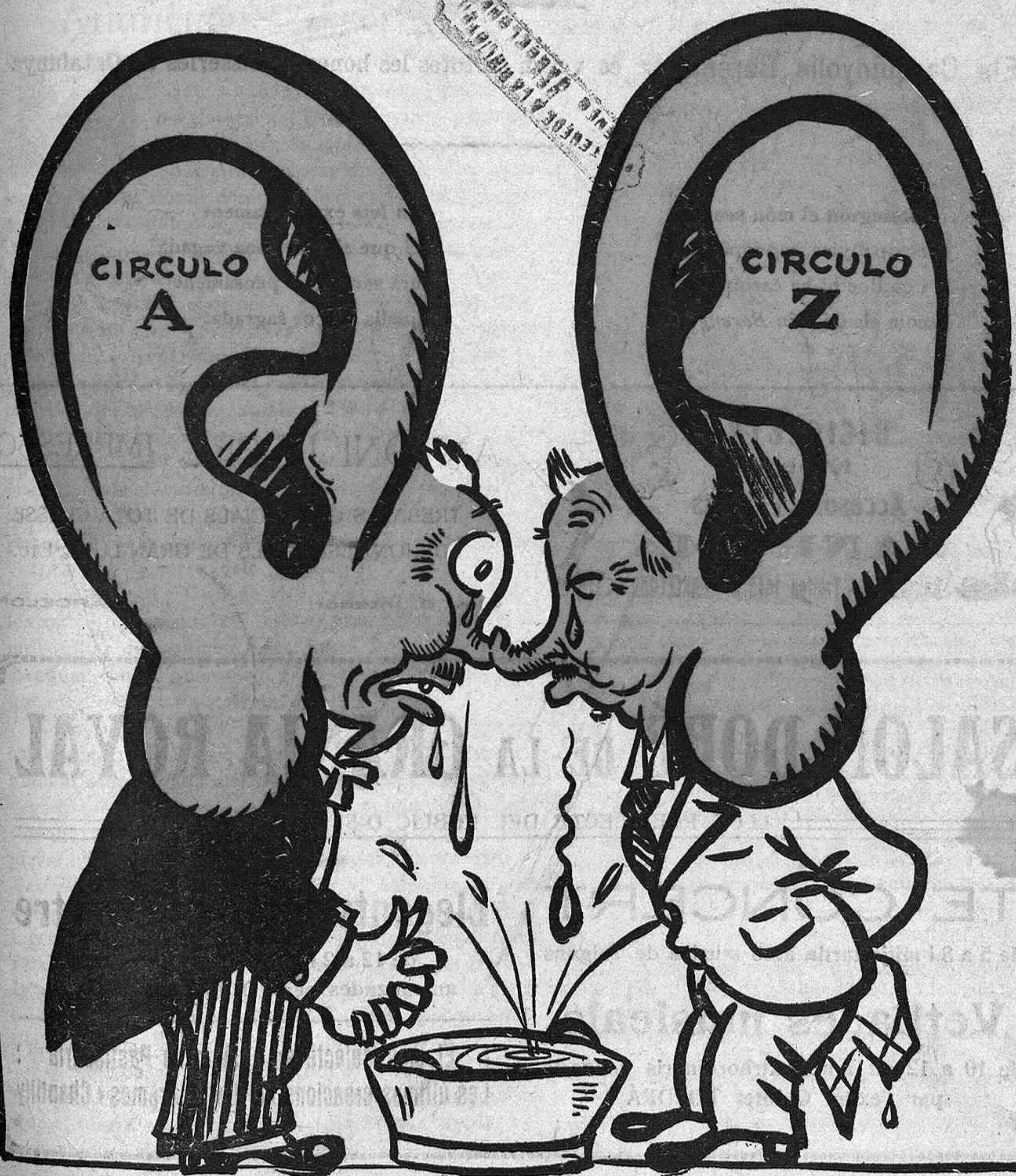

Barcelona 10 d'octubre de 1924

L'Esquella de la Torratxa

Any XLVII Número 2379 15 cèntims — Atrassats 30

RECORRE LA BIBLIOTECA DE LA CIUTAT DE BARCELONA

LA TRISTESA DEL DIA

—Qui ens ho havia de dir que la Quaresma a nosaltres ens arribaria a l'octubre!

Carquinyolis Berenguer

CALDAS DE MONTBUY

“LA CONFIANZA” Confiteria i Pastisseria

Els Carquinyolis Berenguer es venen en totes les bones pastisseries de Catalunya

Resseguiu el món sencè,
companyies, monopolis,
i en lloc hi ha carquinyolis
com els de *Càn Berengué*.

Són fets exquisidament
i el que els tasti una vegada
durà sempre al pensament
aquella dolçor sagrada.

BICICLETES
Motos
Accesoris i Sports
SANROMA
Balmes, 62 - Teléfon 1445 A - BARCELONA

ANTONI LÓPEZ IMPRESSOR

TREBALLS COMERCIALS DE TOTA CLASSE
EDICIONS ESPECIALS DE GRAN LUXE, Etc.

Olm, 8, Interior

BARCELONA

SALON DORÉ DE LA GRANJA ROYAL

LLOC PREDILECTE DEL PÚBLIC D'ISTINGIT

TE-CONCERT

de 5 a 8 i mitja tarda amb musica de Tzigans

Vetllades musicals

de 10 a 12 nit amb extraordinaris concerts
per l'eximi Quintet TOLDRA

Elegants sortides de teatre

de 12 a 2 i mitja de la matinada
amenitzades per l'Orquestrina ROYAL

: El més selecte en el Ram de Pastisseria :
Les últimes creacions en Nates, Cremes i Chantilly

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ
Llibreria Espanyola, Rambla del Mig, 20
BARCELONA

PREUS DE SUBSCRIPCIÓ
Fora de Barcelona:
Espanya: trimestre 3 ptes. Estranger, 5

Aritmètiques esportives

De que s'han obert el primer d'octubre les classes a l'Universitat i a totes les escoles, fora de quatre estudiants i de quatre dispeseres, ningú se n'ha adonat. De que el dotze d'octubre s'obrirà el campionat de futbol de Catalunya, ho sabem tots. I ho sabem no vagament, com si fos un rite més de la vida social, sinó amb tots els ets i uts, amb el nom de tots els equips i tots els equipers, amb l'història de cada club i amb les possibilitats de triomf que porta cada *team*. Avui no hi ha barceloní de quinze a quaranta anys, que domini amb més perfecció que l'estadística del campionat, qualsevol matèria.

Tot l'hivern estarem dedicats a les aritmètiques esportives. Cada diumenge farem una votació, solament que els electors no ho serem nosaltres, sinó els clubs, però com si ho fossim nosaltres, perquè hi jugarem sense jugar i guanyarem o perdrem absorbint les victòries o desfetes dels jugadors. Començarem a comptar punts i a tenir-ne sis i vuit i dotze, i a restar-los amb altres punts del club enemic, i a calcular si tal equip, amb els punts que porta i els partits que manquen, podrà guanyar o no, i sabrem més els punts que els diners que portarem.

I així un diumenge i altre, i un mes i altre, sense cap decandiment, perquè els campionats són un argument cada vegada més interessant, un exercici cada vegada més difícil, una cursa cada vegada més apassionant. Passa la tardor, passa l'hivern, arriba la primavera, i la nostra ànsia futbolística no ha minvat. Veiem venir Tots-Sants, i seguim el campionat; som a Nadal i el campionat l'acompanya; arriben els Reis i arriben plens de *goals*; aconseguim Carnestoltes i Pasqua, i amb aquesta, a l'últim s'obre el partit final. Igual, igual que un ametller o un presseguer. La pluja tardoral, la neu hivernenca, les tebiors primaverals, i el campionat floreix com un arbre fruiter.

El més apassionador del futbol és la selecció. Els *toros*, les curses, la mateixa boxa, tot tindrà una imprecisió que el futbol no té. Hi entren tots en la batalla, i el més fort o el més sortós, guanya. I els espectadors

s'omplen d'emoció perquè atenen a Catalunya, però han de mirar lo que fa el *Real Unión* i l'*Atlético* i el *Celta* i el *Gimnástico*. Mai a Espanya existeix una tan vària preocupació nacional. Els catalans pensen amb els castellans, i els bascs amb els andalusos. En el campionat, com a la «Lliga», hi entra tothom, i de la lluita dels pobles peninsulars esportius, surt l'Espanya gran del futbol. Els federals de tota la vida, a l'últim, hem aconseguit un *goal*...

Dotze d'octubre. Festa del Pilar? Festa de la raça? Festa del futbol. S'obra el gran curs a l'aire lliure de la pilota. Els Mambrús deportius se'n van a la guerra del *goal*. I seguim la marxa dels combatents amb més emoció que fa deu anys la dels alemanys sobre París.

PARADOX

El drama del pintor

En Gustau de Maeztu ha escrit un drama. En Gustau de Maeztu és un pintor que sap escriure cartes i fins drames. Això no passa gaire sovint. Ara ha escrit un drama, *Cagliostro*, que va a estrenar a Bilbao.—Suposem que, com el drama està bé, no tindrà èxit, perquè a Bilbao és on han agradat més *La Monteria* i *Santa Isabel de Ceres*—. Ell, en Maeztu, ademés d'escriure'l ha dibuixat els figurins i ha pintat les decoracions del seu drama. El pobre Gustau de Maeztu ha passat un veritable calvari per a estrenar el drama *Cagliostro*. Nosaltres hem dit:

—Es que només s'estrenen ximpleries! Es que tot ho acaparen els Muñoz Seca i demés.

—No ho creguis. Es que *Cagliostro*, el personatge central del meu drama, és un enredaire, i no me'l deixaven estrenar perquè hi creien veure certes al·lusions!

L'oblit

De Salamanca envien una carta a l'Unamuno, que és a París. L'envien els seus amics, els seus deixebles. Es una carta plena d'amor i d'admiració. I de tristesa; perquè no són uns deixebles ni uns amics, és tota Salamanca que vol la tornada del mestre.

Aquests firmants, han fet la carta pública. Per què? Perquè així, ademés d'enterar-se'n uns quants—com passa quan es tracta d'una carta vulgar—se n'haurà enterat tothom.

Proses epigramàtiques

DEL RELLOTGE

Comptes el temps que passa com una ala oberta. Una hora és una copa de vi ancestral. Però el qui ama la vida i les coses i cospa llum de tots els moments, es mira les edats amb indiferència: L'amor no coneix el temps.

Endebades faràs anar la pèndola com si seguissis el bategar dels cors.

Quan l'amor és etern i veritable, el tic-tac del rellotge és per demés, perquè cada moment du una eternitat a dins.

I tens la fatalitat, oh rellotge, de dir-nos les hores mortes, les que han passat només i saps menys que nosaltres de les hores venideres.

Ets un acomodaticí que només saps viure el present.

DE LA SON

Misteri dolç que et poses damunt dels ulls i ens deixes extasiats en un diví silenci. Calmes la febre del treball quotidià i ens asserenes l'esperit rublert de calma beneïda. Entretant, dansen les estrelles pel zenit en una bellugadissa nítida.

Potser la son és un enlluernament que ens ve del cel, car ve dolça, dolça com una mà que ens amanyaga i ens fa reclinar el cos en una defallença suau com si fos una vesllum tenuíssima d'una mort produïda finament per un diví narcòtic.

DEL SILENCI

El Silenci és acció i una de les més grans de les accions.

Tots els actes transcendents de la humanitat han sortit de la divina aquiescència silenciosa.

El Silenci, això que és el *res* perquè és idea negativa, és el *tot* perquè d'ell sortí el *tot*. Diuen que Déu feu el *tot* del *res* i abans del *tot*, el *res* era només Silenci. De la paraula creadora nasqué el *tot* i aquella paraula portava la força de Déu i una eternitat de Silenci per a pensar-la.

SALPER

:: GLOSSARI ::

L'AMIGA DELS CEMENTIRIS

Aquesta senyora que ens ve a trobar és jova, és elegant, és, gairebé, bonica. Però, fills meus! és intel·lectual. I amb una intel·lectual, poques històries. Amb una dona intel·lectual no s'hi pot fer massa broma, perquè et fa sem-

pre l'efecte de que estàs fent broma amb un company de lletres. Perquè et fa l'efecte de que et dirà de sobte:

—Espera't un moment, que et llegiré un capítol de novel·la.

I un capítol de novel·la, segons en quines circumstàncies, no prova.

Aquesta bona senyora és una apassionada. N'és i en fa. En fa tant, que consta en la seva cèdula això de l'apassionament, com si fos una professió inèdita fins avui. Es apassionada i trista. Li agrada més el Greco que Rubens, més Chopin que el mestre Guerrero, més el Wherter que el Boccacio. I, sobre tot, li agraden els cementiris. Hi té mania amb els cementiris la bona senyora. S'hi passa tot el sant dia, i de nit, com que estan tancats, els somnia. Si algun cop fos rica—que pel camí que va no en serà mai—i s'hagués de fer una casa, no es faria una casa: es faria un panteó, un ninxo.

Els xiprers, els desmais, les semprevives, la mitja lluna —als cementiris la lluna mai sembla sencera—el marbre de les tombes de luxe, tota aquesta decoració de l'acte quint del Tenorio fa viure a la pobra senyora en un deliri perenne, tan perenne que ja no en pot ésser més. Tan perenne que ens fa tèmer per la seva salut. Perquè ella, a l'explicar-nos això, posa els ulls en blanc talment com la Dama de las Camelias quan, vestida de blanc, es disposa a despedir-se d'aquest món.

—Estimar-se sobre la llosa d'una tomba! Oh! Besar-se sota un xiprer! Oh!! Amagar-se, si ve el marit, sota un desmai! Oh!!! Donar-se una cita en un ninxo!!!!

Nosaltres la mirem un xic espantats. Aquesta mena de necrofilia, pensem, potser és una coqueteria. Però Déu-nos-en-guard d'una semblant coqueteria. Quan ens despedim:

—Que té inconvenient en que ens veiem demà?

—Al contrari, senyora!

—Doncs, a les quatre l'espero al Cementiri Nou!

XARAU

Un tren que no pot marxar
i una Companyia que no
pot anar... ni amb rodes

Tots sabem prou com les gasta la Companyia del Nord, tant en lo referent al tràfec de gèneres, com al de bestiar o passatgers—que, segons sembla, també ve a ésser considerat per dita Companyia com una mena de bestiar.

Així es dona el cas de que hom hagi de demanar continuament: «A quina hora surt avui el tren de les vuit?» o bé: «A quina hora arribarà el tren de tres quarts de quinze?» Perquè és cosa ben estranya que un

LES VICTIMES DEL «MANDO».

—Amic cargol, qui pogués ésser com tu que portes la casa a sobre!

tren de la línia del Nord marxi o arribi puntualment; tant ho és que un amic nostre es trobà temps enrera que, en volguer pujar al correu descendent de Saragossa, en una estació propera a Barcelona, el mosso de la mateixa li digué: «Ha passat ja...» «Com s'entén?—féu el nostre amic—si no és pas l'hora; falten deu minuts». «Oh, bé!—respongué el mosso—Es que el tren que acaba de passar és encara el d'ahir, que portava vint-i-tres hores i cinquanta minuts de retràs»...

I, tot això, deixant de banda el servei espeterrant

de material que la Companyia ofereix sempre als viatgers—material antic, rònc, suat—i, ja es sabut, quan les calors són fortes, vagons tancats, i, quan el fred apreta, vagons ben airejats i, si pot ésser, sense calefacció...

Del personal no cal parlar-ne; en dient que la major part es troba si fa o no fa a la mateixa alçària del material, queda fet el seu just elogi...

La composició dels trens és cosa també realment admirable. És norma de la Companyia—i en això si que

ens demostra palesament els seus sentiments altruistes —fer escassejar els cotxes de tercera, i com precisament és la classe més sol·licitada, així resulta que molta gent modesta pot viatjar pel mateix preu en classe superior, només que els infeliços que han pres bitllets de primera o segona han de viatjar com poden i mantes vegades sense poguer ocupar el seient que els hi correspon...

Obrir les portes dels *andéus* pocs minuts abans de l'hora oficial de sortida, és cosa corrent; fins qualche volta han estat obertes quan tan sols mancaven un o dos minuts i després d'haver escoltat el públic—amb les portes tancades—com a dins tocaven campanes avisant els cinc minuts reglamentaris...

Però el cas més xocant i que potser mai ha passat enlloc, ni a les Pampes, succeí fa poc a la mateixa estació de Barcelona: Tocar la sortida a un tren i aquest no poguer marxar... Per què? Per haver-se espatllat la màquina o bé per haver-li agafat mal de ventre al maquinista? Cà! Res d'això... Senzillament, perquè ni màquina ni maquinista sabien encara on eren a l'hora oficial de sortida...! (rigurosament històric)

FIDEL GRIFOL

L'elogi del vi

Jo no sóc viciós ni embriac, però sento una intensa veneració per l'embriac i el viciós.

He publicat en aquestes mateixes pàgines l'«Himne al Vici» i l'he elevat a la categoria de cosa santa entre les santes i he dit en els meus versos humils el refrigeri del vi que fa oblidar el sofrir. Però no sóc viciós ni embriac.

Avui, Paral·lel avall, he seguit un home llarga estona. Serien les dues de la nit, quan la magnificència de les estrelles ens aboquen l'infinit misteriós amb la copa immensa de l'espai plena de bombolles nítides que són les constel·lacions: Vi dels deus en el festí etern. Aquest home era embriac i deia coses tan grans que m'ha portat a la memòria les estrofes excelses de Verlaine, de Heine, de Charles Baudelaire i les estances del gran persa Kayam, l'embriac de la paraula que explica el misteri.

Jo el seguia, Paral·lel avall, i a una distància prudencial, amb aquell interès que acostumo seguir i estudiar els veritables tipus.

Es parava i aixecant la mà dreta estesa i gesticulant enfàticament deia la seva amargantor de la vida feta sentències. I perquè aquestes sentències fossin més escampades ençà i enllà, l'embriac feia tintines.

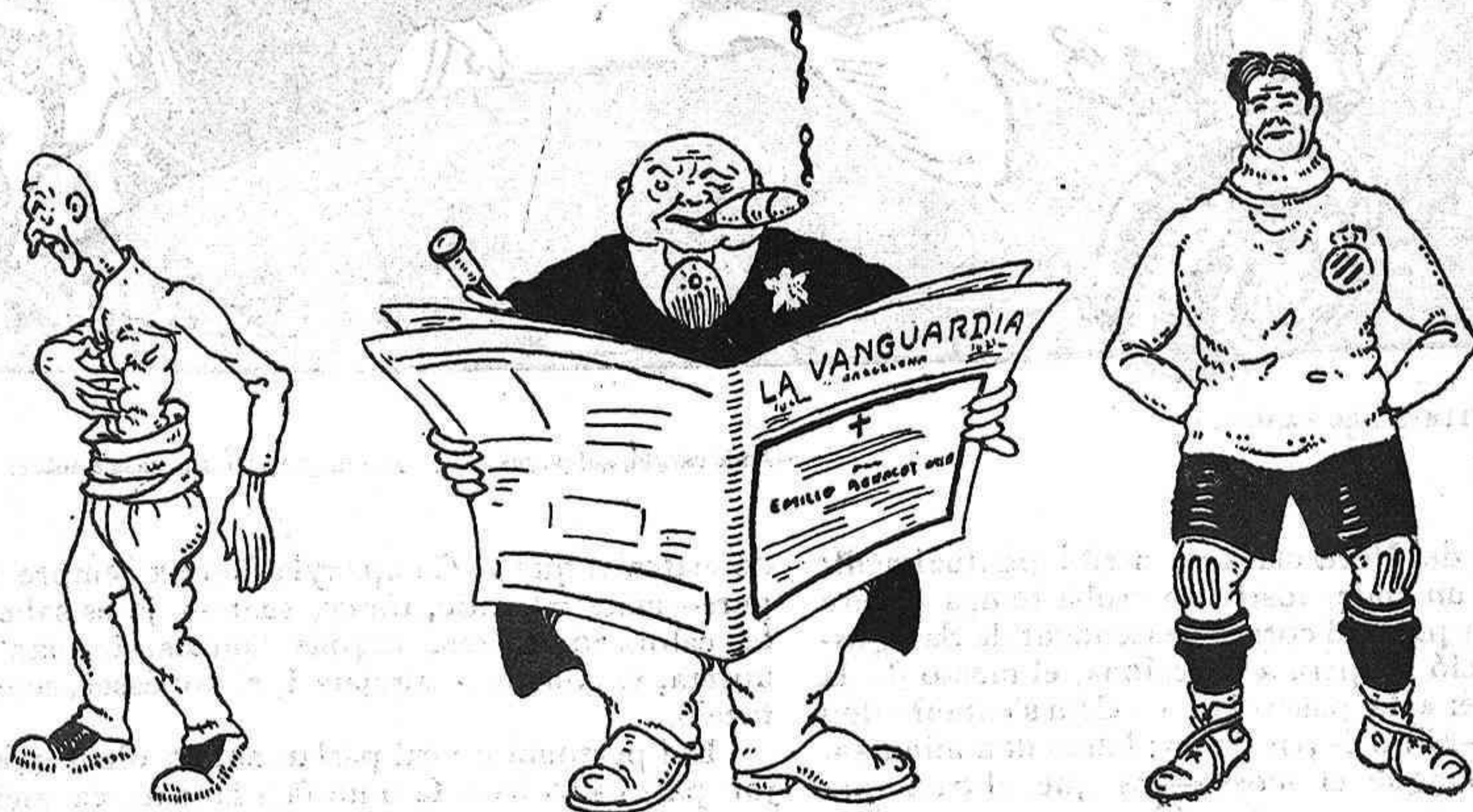
Rondinava d'aquest progrés poca-solta que no és res més que un endarreriment i maleïa l'afany de l'home llop que escanya al germà home. Ho deia amb paraules plenes de misteri perquè eren plenes de vi.

Entre tantes i tantes sentències que ha dit, n'ha dit una excessivament gran que si fos dita per Nietzsche o per algun altre gran pensador, seria celebrada universalment.

Deia l'embriac:

«El que se reviste de algo es que no tiene nada.»

I això no ho diu ell—he pensat jo.—Això ho diu el vi. Com Verlaine, com Kayam. No són ells que diuen totes aquelles magnificències. És el vi que les diu rítmicament com en un diví degotís de robins, de diamants i de porpra, fet paraula viva. Les divines tintines de l'esperit de Kayam retallades en estrofes solemniales i eternes, són copes plenes de vi fort. En Kayam i en Verlaine, sense el vi, no serien ni en Verlaine ni en Kayam. L'esperit genial d'aquestes dues eminències literàries rau en el nèctar divinal del vi. En aquesta flama líquida hi trobaven el secret dels déus abscondit i el foc de l'inspiració eterna que ha fet que llurs noms gloriosos cavalquessin triomfalment damunt l'ala invisible del temps i a través de l'espai.

LES MATEMÀTIQUES DE LA VIDA

un home nou

i un home Déu.

Diàleg caçat al vol

El vi és un creador de meravelles. El sol que l'ha madurat li ha portat dels amples cels les divinals delícies i el do suprem d'encendre les ments humanes i fer-les bategar en el misteri.

L'embriac no és ell; és una força superior a ell que batega en el seu esperit i li recomana no sé si llum de Déu o de què que no entenem els homes.

Noé amb la seva arca vencé la majestat terèstega de les aigües perquè fou el primer de tastar el vi.

Per l'acte més sublim de la religió catòlica es fa us del vi, i el vi—segons els dogmes eclesiàstics— es converteix en la més sublim de les sublimitats; en la mateixa sang o essència de Déu.

Es per això que sense ésser embriac sóc admirador de l'embriac i sense ésser viciós sóc admirador del viciós, perquè crec que és en aquest estat que les coses apareixen més clares i potser, per llei de contrast, en aquella divina inconsciència és quan som més conscients de les coses.

El vi és omniscència i omnipotència i ens fa abocar l'esperit en rialles i plors i sospirs i neix la paraula misteri que porta tota la força creadora de l'univers.

Ara que som en plena tardor, e i la fosca somnolenta dels cubs germina el vi que demà pels carrers farà fer tintines i sentències.

JOAN D'ALIÓ

Ai de la vida!...

Il·lusions i pensaments, adéu-siau:
flames i foc i caliu de la terra.

Il·lusions i pensaments adéu-siau!

Ai de la vida sense un poc de fe;
sense els clavells i les roses que s'obren.

Ai de la vida sense un poc de fe!

I de les dàlies i els lliris que flairen
si arriba el mestral o la tramuntana.

I de les dàlies i els lliris que flairen!

Ai de la pluja que cau lentament
damunt les garbes que el sol ha daurades.

Ai de la pluja que cau lentament!

Ai del grumet i del vell mariner
que arrien les veles i menen la barca.

Ai del grumet i del vell mariner!

Si van mar endins mai més tornaran,
car l'aigua i el vent, al mar és tempesta.

Si van mar endins mai més tornaran!

I, llavors, il·lusions adéu-siau
i platges i cales i afraus de la terra.

I, llavors, il·lusions adéu-siau!..

Es un diumenge al matí, quan en el mercat de la Boqueria hi ha més tràfec. Nosaltres, que sempre hem sigut uns mal pensats, hi som per a assabentar-nos de si és cert que una col costa una pesseta, un tomàquet dos rals i una albergínia un ull de la cara. Dissortadament la minyona no ens havia enganyat. En tant que regategem un parell de préssecs avalorats a quaranta cèntims cada un, escoltem molt aprop nostre el següent diàleg.

—Déu-la-guard, senyora Tuies, no la feia pas per aquí.

—Hola, senyora Laieta, que conta de bo?

—Jo, no res; això vostè que té el marit regidor.

—Caram, també n'està enterada?

—Com vol que no n'estigui enterada si per la població no es parla d'altra cosa, perquè, la veritat sigui dita, hauria sigut una vergonya molt gran que el seu home, dient-se Rodríguez, no hagués pogut obtenir un càrrec dels grossos.

—Doncs, miri, vingué ben bé d'un badall de grill de que el meu Rodríguez sigués regidor, perquè enlloc d'ell en volien fer an el drapaire del carrer Ample, pel sol fet de dir-se Inigüez i ésser molt xerraire, per cert que això últim no convencé del tot an els que porten el *tinglado*, car ells de moment volien uns homes que parlessin poc i votessin força, és a dir, sempre que els hi manessin, i per això escolliren al meu adrogueret.

—Escolti, no va dir un dia que el seu marit no sabia llegir?

—Sí, però no obstant sap escriure, és dir, sap fer el seu nom amb una miqueta de paciència i equilibri.

—I aquells discursos tan científics, quí els hi ensenya?

—Ja veurà, com que som veïns del senyor *Caimitu*, vull dir el metge jove sap? aquell que tothom li diu en Salomó, de tan savi que és, doncs, bé, aquest és qui li engipona discursos tan espeterrants, que degut a això ara me'l volen fer tinent d'alcalde.

—Així si que se'n pot ben escoltar quatre, perquè això d'ésser conseller de la ciutat és una cosa que, segons tinc entès, reporta molt bon estar.

—Això del bon estar no l'obtidrem fins que an el meu Rodríguez li donguin les cinquanta *beates* diàries que li han promès, que creguim, senyora Laieta, si jo volgués mirar prim encara hi perdria diners, perquè sols Déu sap el que pateixo havent d'escoltar dia i nit les tècniques paraules de la seva flamant oratòria.

—Però com pot ésser que el seu adrogueret—que diu vostè—diguí paraules tècniques, si encara no fa un any que no sabia dir cinematògraf, auto-òmnibus ni gramòfon?

—Doncs jo no sé pas com s'ho ha apanyat, però el cert és que l'altre dia en una sessió de primera convocatòria, digué les següents paraules: «La absicologia política no entra dentro de la metamorfosis de ciertas masas encefálicas».

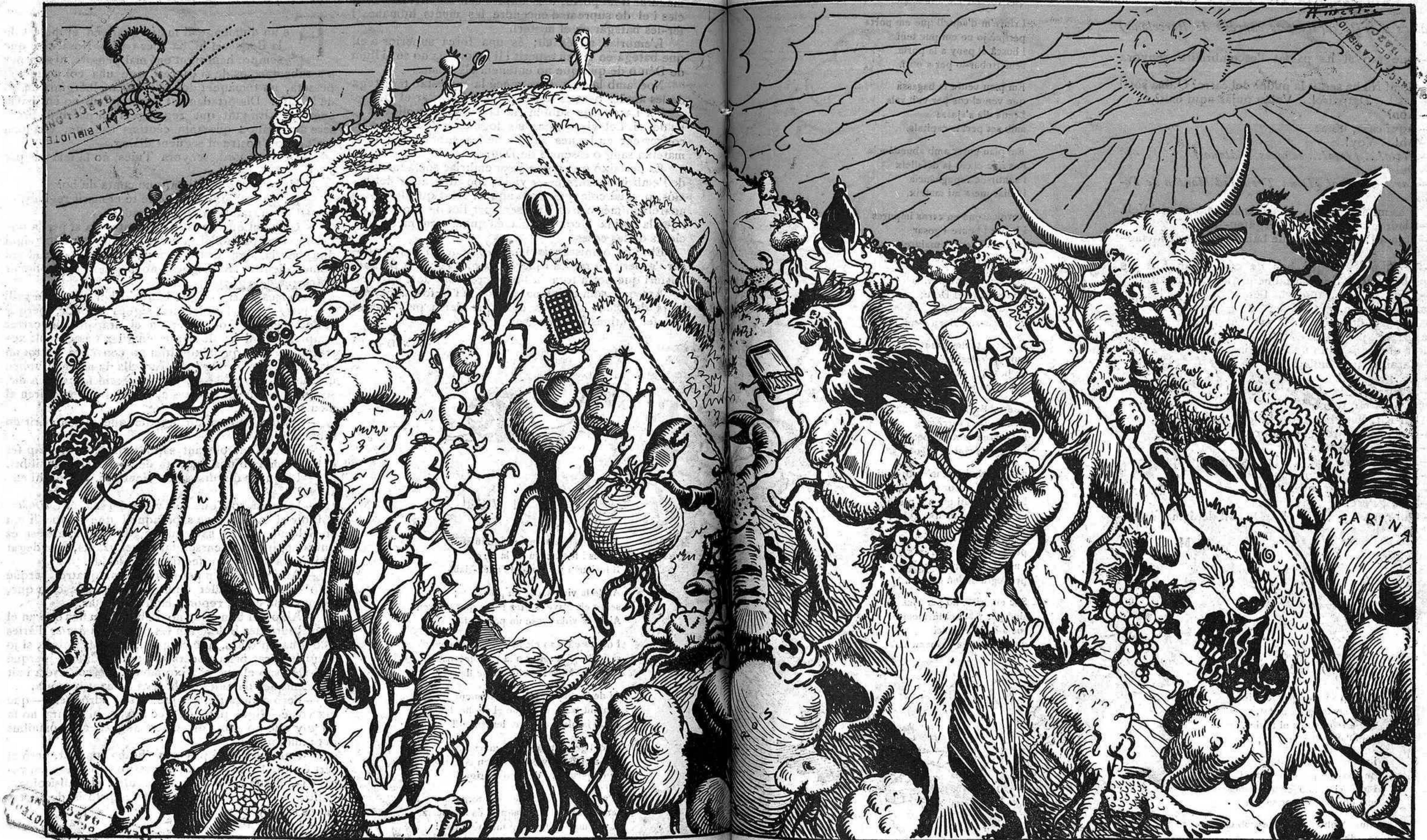
—I això què vol dir?

—No ho sé pas.

—I el seu Rodríguez que ho sap?

—Tampoc.

—Doncs així ja anirem bé.

Anem pujant, companys, anem pujant
 sens compassió,

que els pobres d'allà baix, de la foscó,
 ja patiran!

Nostre pa de cada dia

(Diàlegs i crits caçats pels carrers de Barcelona)

—Què sap si ha passat l'escombriaire senyora Tuies?

—Còm! No ha sentit la pudor del carro? Quina sort!

—Psst!... Drapaire!... Voleu pujar aquí dalt?

—Aon?

—Aquí casa, home.

—Ah!... Voy!...

—Plata!... ¡lata!... señores, plátanos!

—Qui truca?

—Car... te... ro! ¿Doña Trinidad Montón de Torrillas?

—S'ha mudat de casa. Heu d'anar al Cementiri Vell.

—Lladregot! Agafeu-lo! Agafeu-lo!

—Puja a l'acera, nen, que baixa un auto endemoniat.

—Però, avi, perquè han de córrer tan fort els automòbils buits? Sembla talment que els empaitin!

—Caratsus, Pau, que vas ben acompanyat! Quin gos més maco! Fa cara d'ésser bon guardià.

—I ho és, noi, ho és. El que vulgui entrar a casa sense permís, ja cal que es llevi dematí; i al que intenti pendrer el seu ós, li fa una sangria o dues.

—Carai, quin esmolet!

—Es... molet!!!

—M'ha eixordat aquest cridaire! I... còm es diu aquesta peça tan temible?

—Rif-Rif. Està ben bona la teva costella?

—Bona i xerraire com sempre.

—Me n'alegro força.

—De les dues coses?... I la teva nena?

—La nena, nana com una nina.

—Je, je, je! A reveure, Pau!

—Salut, Perel!

—Qui com... pra figues!... De coll de dama, noies!

M. G. MIR

Cançó de l'embriac

Me plau anar per les vies
de la nostra gran ciutat,
sense inquietuds ni follies,
amb l'esperit asserenat,

i mirar les jovençanes
que passen pel meu davant,
i bromejar amb les mondanes
que el pecat va cor secant.

Riure amb elles, beure amb elles,
assedegar-me de goig,
buscà ignotes meravelles
i sentir-me el cor ben roig

de sang del pler; embriagar-me
de pecat, de fel i mel;

sentir la mà del gendarme
que vol dur-me a la Model

i riure'm d'aquell que em porta
perquè jo no em puc tenf
i buscà el pany a la porta
sens trobar-lo per a obrf.

Em plau veure la bagassa
que ven el cos per vuit rals
i cada dia s'ajassa
amb set pecats capitals.

Em plau gosar amb abundància
fins que el cos ja defalleix
i sentir-ne repugnància
i odiar-me a mi mateix.

Revolcar-me en carns impures
i beure i beure i gosar
per a oblidar les malures
que al cor se'm van arrapar.

Sóc amargat de la vida
i perseguit pel Destí;
una dona maleïda
va posar-se al meu camí.

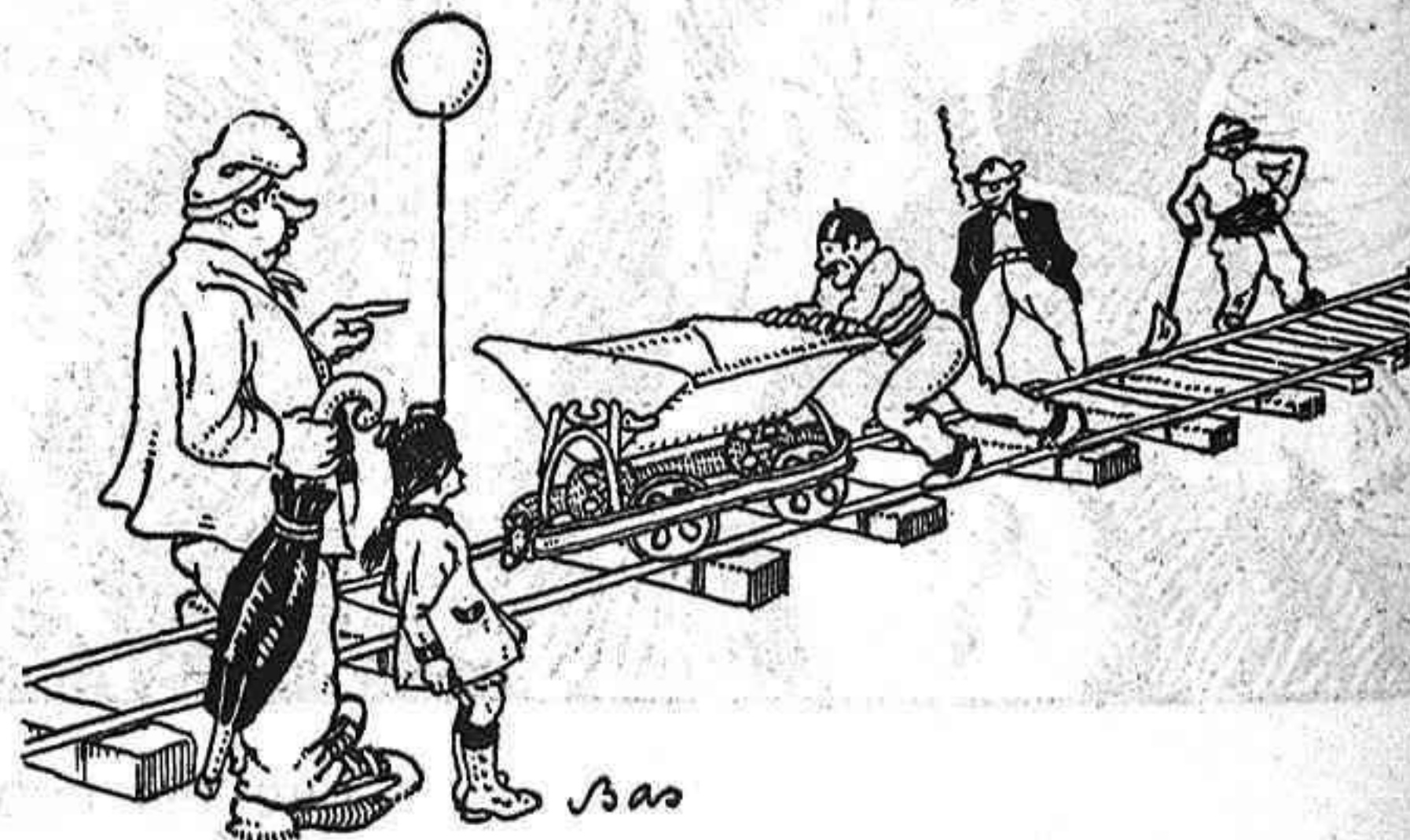
Era com tantes i tantes
que per'quest món he trobat,
de besades amargantes
impregnades de pecat,

i per oblidar-me d'ella
camino pels carrerots,
la taverna és ma capella
i prego davant dels gots

perquè el vi fort m'embriaguí
i em deixi el cor entumit,
i que em mati quan li plagui,
però calmi el meu neguit.

Pateixo quan m'embriago
perquè no em plau massa el vi
i m'esforço a cada trago
per logrà oblidà el sofrí.

Sóc embriac, no per vici,
sinó per matà el turment;
sóc a la fi de l'inici
que és el meu acabament.

A LA RAMBLA

—Té, mira! Ja va el Metro!

BARRACÒPOLIS

—Et vinc a tirar la barraca a terra!
—No tindràs gaire feina perquè, per no haver, no hi ha ni quarto de bany!

Em direu dolent, tal volta,
perquè us dic la veritat.
Si acàs fos un poca-solta
i ho volgués ser d'amagat,
tindria atencions molt fines,
però patiria més,
doncs vaig sol i fent tintines,
però content pels carrès.

SALVADOR PERARNAU

¡FUTBOL

Español-Europa

El que diumenge passat acudí a l'Estadi amb la il·lusió de presenciar un partit tan renyidíssim, que li feia creure que la victòria seria disputada no solament d'una manera futbolística sinó també «pugilística»—ço que vol dir amb repartiment equitatiu de bolets—s'enganyà per complet. Res d'això! En el camp hi hagué tanta tranquil·litat, que hom diria que «europeïstes» i «reialistas», feren seu aquell lema de «Pau, pau i sempre pau». I, naturalment,

tanta pau al mig de la Natura es deixà notar en l'esperit d'aquells que també «senten» els «atractius» del camp, i com que lo que passava en el de joc no tenia res d'interessant, avorrits, incapços de sapiguer cantar llurs excel·lències, buscaren la posició més còmoda i s'adormiren, creient de bona fe que hi sortien guanyant.

Els que no ho férem poguérem donar-nos compte que la classe del joc desenrotllat no passà de regular; que els de Gràcia dominaren més i que, malgrat no arribar a donar aquella forta impressió de conjunt «quasi exclusiva» dels «europeus», els trobarem superiors als de l'*Español*, de quin equip la ratlla davantera tornà a presentar els defectes característics de manca de penetració entre llurs elements (ja tornem a ésser-hi?) essent l'Olarriaga l'únic que ens causà bona impressió. Dels mitjos, en Caicedo i en Pelaó i dels defenses en Canals, compliren; en Vilarrodona fou un digne substitut d'en Zamora.

De l'*Europa* sigueren els millors l'Alcoriza, en Maurici i l'Alcázar, que fou qui aconseguí el *goal* únic que els hi valgué el triomf.

L'arbitratge del senyor Cruella deixà molt que desitjar. Segurament volgué estar a l'altura del partit.

Què hi farem!

FERRÀN

**Aquest número ha passat per la prèvia
censura militar**

PER TORNAR A LA BIBLIOTECA DE L'ATENEO MARCEL·LINO

ROMEA

Aquestes quatre funcions que ha vingut a donar-nos l'actriu Cora Laparcerie—una de les artistes més personals de París—ens han sigut de gran profit. Per què? Perquè hem vist fer comèdia d'aquella manera que s'ha de fer: sense que sembli comèdia, donant una sensació de realitat. Això no passa gaire sovint ni a Catalunya ni a Espanya on, per regla general, els còmics són una gent amb grans aptituds per a l'ebanisteria, la sabateria, o la venda de queviures, però no per a la comèdia.

La dramàtica del nostre temps és enemiga del *latiguillo*—tan car als nostres còmics—dels mutis efectistes i d'altres tares de que està plagada la vella escola. L'actor avui ha de procurar reunir dues virtuts: la discreció i l'aplom. Avui l'actor dit genial—genialitat que es pot confondre molt fàcilment amb la manca d'estudi, de cultura i de sentit propi—ha passat de moda i ja no és tolerable.

Per això ens ha agradat la interpretació que Cora Laparcerie i algun dels seus companys—no tots—han donat a *La grande duchesse et le garçon d'étage*, de Savoir i a *Zazá*, de Berton. Potser els homes d'aquesta companyia resulten un xic de cartró o de guix per la seva carència d'expressió, però ella, Cora Laparcerie, en canvi, malgrat la veu, aspra, dura, metàl·lica, ens ha demostrat el que ha d'ésser una gran actriu: subtil, plena de detalls, perdent la seva personalitat en absolut, per a adaptar-se a la del personatge imaginat per l'autor.

En aquest gènere que fluctua entre lo frívol i lo epidèrmicament sentimental, els comedians francesos han adquirit un domini, una seguretat esplèndids. Potser perquè és a França on ha nascut aquest gènere. Però en canvi ells, per una mania inexplicable, senten predilecció per lo tràgic, lo altisonant, lo inflat: Racine, Corneille, Rostand...

L'alexandri francès, que ja llegit es fa pesat i monòton, recitat al teatre per un actor francès es converteix en una cosa insoporable i odiosa. Aquesta cantarella que s'observa en alguns actors francesos, és deguda a la seva afició a Racine. Perquè no preferir Molière, que és més humana, més de carn i óssos? Perquè es veu que el còmic de totes les latituds té un gust girat al revés, com algú fa amb la roba quan vol aprofitar-la.

Parlem ara de les obres:

La grande duchesse et le garçon d'étage és una comèdia d'Alfred Savoir, que no té cap mena de valor ni pel seu diàleg, ni pel seu assumpte, ni per les seves situacions. Tot és de segona mà, tot és retregit. Però passa i distreu. Per què? Perquè Alfred Savoir—que avui és l'autor de moda a París, com ho sigueren abans Rostand, Bataille, i tants altres—disfressa als seus personatges amb una gràcia i una habilitat meravelloses, i els col·loca en un ambient exòtic—Rússia, Indo-Xina, Egipte, etc.—i així la comèdia dona la sensació de cosa nova, fresca, sortida de la fàbrica.

En canvi *Mon homme*, de Picart i Carco, és una comèdia que pertany al gènere idiota. Val a dir que en aquest gènere és perfecte i ja no es pot demanar més. Fins els actors es sentien influenciats per la qualitat de l'obra i, més que actors, semblaven titelles.

Mon homme és una *espanyolada* al revés, un cromo en el que la poca solta s'eleva a la quinta potència, a base d'una dama histèrica i ninfòmana—això es cura amb dutxes i massatges—una amiga ximpleta, uns apatxes d'atracció de forasters, més infeliços que els nostres «topistes» i unes *gigolettes* d'una bona fe que les

noies d'envelat resulten impúdiques si se les compara amb elles

Tot això amanit amb balls que l'any 1905 feien molt efecte—molt mal efecte—i amb cançons que semblen traduïdes de l'espanyol. Nosaltres havíem llegit novel·les de Francis Carco, com *Rien qu'une femme*, que ens havien plagut força. Però aquest *Mon homme!* Aquest *Mon homme!*

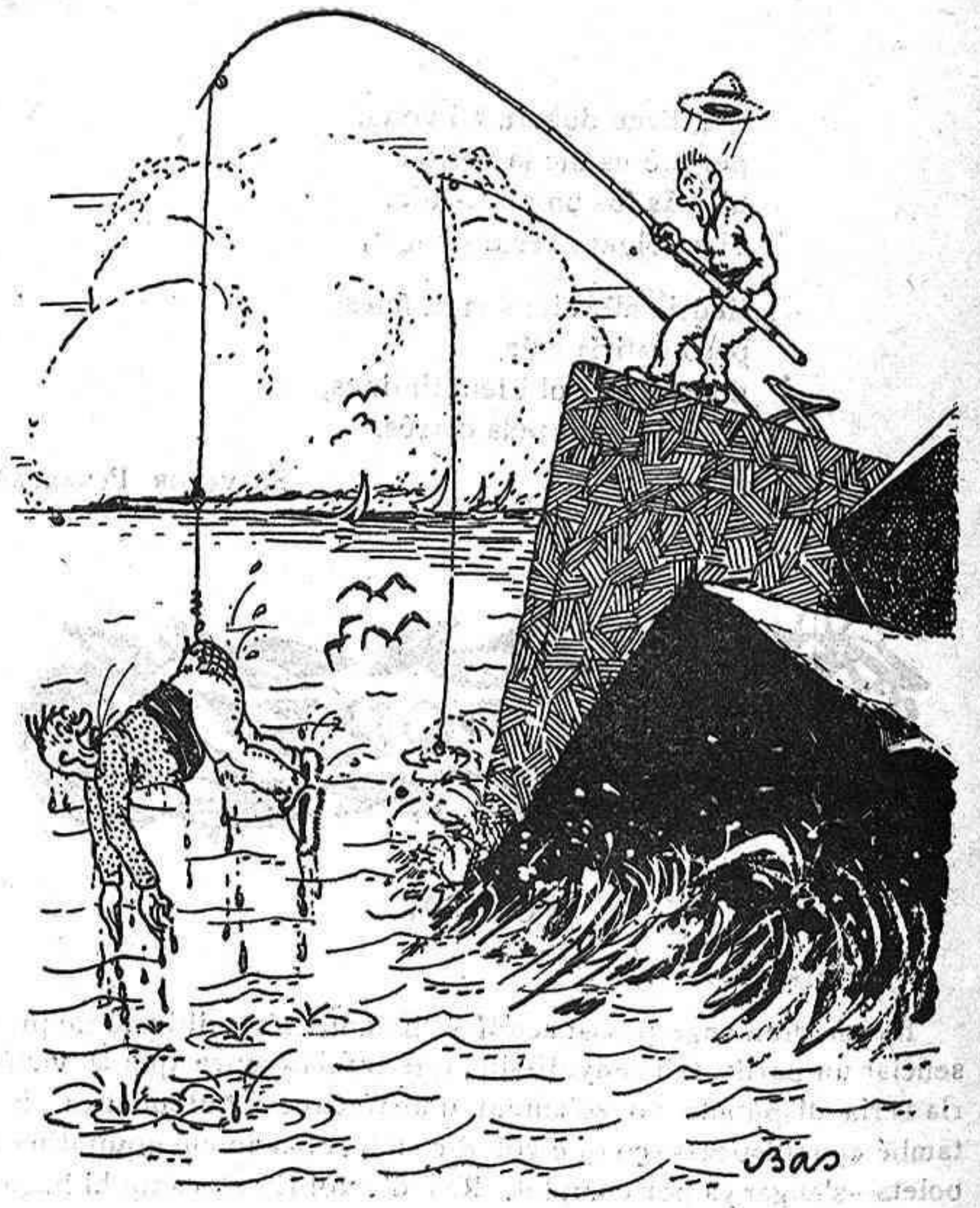
El públic amb molta tos. Per què té tanta tos la gent al teatre? I, sobretot, per què, si té tos, no es queda a casa?

NUEVO

El llibre de *La sombra del Pilar* l'ha tingut—segons per medi de la premsa, ens han fet saber els senyors Romero i Fernández Shaw—uns quants anys el mestre Serrano per a posar-hi música No n'hi va posar, perquè el mestre Serrano és un viu. En realitat, els senyors Romero i Fernández Shaw, col·laboradors de Lope de Vega en *Doña Francisquita*, han escrit un llibre vulgaríssim, rampló, d'un gust depravat i fulletinesc, un llibre per a porteres, llevadores i demés gent per l'estil. Un llibre no superior an aquelles novel·les per entregues que signava un senyor Lluís de Val i duïen títols semblants an aquests: *La honra de los pobres*, *El hijo de la fábrica*, *Amalia*, o *el drama de la hija de un municipal*, etcètera, etc.

Expliquem lo que passa en aquest llibre:

En una posada de Saragossa viuen Pilar i Felipe. Ella és neboda de la mestressa. Ell no sabem qui és. Aquest parell s'estimen, s'estimen entre jota i jota, que és l'única feina que tenen. Com que és tan poca la feina, un dia es descuiden i la Pilar s'adona de que és mare. Això, com és de suposar, no li fa cap gràcia. I per amagar la seva deshonra, no diríeu que fa? Fugir de casa i fer-se cupletista. Quan s'ha menjat uns quants centenars de *sandwichs* de filet i s'ha begut uns quants centenars de cafès amb llet, és a dir: quan ja és cupletista amb títol, torna. D'aquí en endavant ja no ho entenem prou bé. Resulta que a la Pilar la busquen un

EL SUICIDA

—Què feu ara, ximple! A veure si ni per a suïcidar-me tindrè tranquil·litat!

ELS HOMES D'AHIR

-En el nostre temps no passaven aquestes coses!
-No passaven perquè no ens agradava tant el jaure com ara!

torero poca-solta, que després resulta ser empresari, el president de l'audiència i dos tipus més que no sabem qui són. La treuen de casa, el Felipe la vol veure, però ella no vol veure al Felipe. Per què, això? Perquè no es casen i s'estalviaran ells disgustos i nosaltres comèdia? Després el torero i els seus amics volen raptar a la cupletista. En Felipe, que és a missa, surt i en mata un, i, naturalment, la salva. Després, a la presó, on tenen tancat (?) al Felipe, ens enterem de que no va matar a ningú. Ve la cupletista disfressada de baturra de *music-hall* i canta una jota. El Felipe en canta una altra. S'abracen, canten tots i s'acaba la comèdia.

Ara bé, s'ha dit que en el teatre tot és convencional.

Sí, senyors, però no tant. En una església i durant la celebració de la missa, no és lògic que la gent es posi a discutir assumptes de família a crits i cantant. Ni és lògic que en una presó es deixi sol a un pres fora de la cel·la, ni que portin un piano, ni que vagin a buscar una cupletista, ni que la cupletista refusí el piano i vulguí que l'acompanyi un pres amb el *guitarro*, ni que vingui el pres amb el *guitarro*, ni que cantin la cupletista, els presos, el torero, el capellà de la presó, els empleats de penals, els policies, i el president de l'audiència!

El diàleg és pobre, rampló, poca-solta i cursi

Al còmic que fa el pianista de l'últim acte, li aconsellariem que es caracteritzés i vestís de persona i no de pallaso. Això feia gràcia trenta anys endarrera. En la interpretació es va distingir, únicament, el senyor Alba.

El senyor Guerrero ha volgut demostrar amb aquesta obra la quantitat de music que porta a dintre, i ens ha demostrat que aquesta quantitat equival a zero. Quan el senyor Guerrero ha fet ximpleries com *La Montería* i *Los Gavilanes* i altres, tot ha anat bé. Quan ha volgut fer música de debò, ha fracassat. La de *La*

sombra del Pilar no té, musicalment, cap consistència, ni melòdica ni instrumental; és més soroll que música. Les *jotas* de que ha plagat l'obra són d'una pobresa, d'una manca d'inspiració i d'originalitat terribles.

En resum: Si *La sombra del Pilar* no s'hagués estrenat, no hi hauríem perdut res. Es a dir, sí: el veure unes decoracions del mestre Alarma, magnífiques de color, d'estructura i de perspectiva.

PER A ACABAR

Ahir en el teatre «Romea» s'inauguraren els espectacles per a infants, estrenant-se una rondalla d'En Folch i Torres titulada *Camina que caminaràs*.

L'esplèndid decorat és dels notables escenògrafs Batlle i Amigó.

Demà a la tarda debutarà la gentil actriu Pepeta Fornés amb la represa de la magnífica obra de l'eminent Ignasi Iglesias, *La senyora Marieta*.

Bob

De Colón

Quan l'home comença a ésser civilitzat és quan és més salvatge. Per això jo crec que Colón va fer un gran malifet descobrint l'Amèrica. Jo no li sento cap veneració.

El delator sempre és una cosa repugnant, i al cap

i a la fi Colón és el delator més gran que registra l'història humana. Va cometre el gran pecat de delatar a tot un món davant del món.

Aquella gent vivien molt bé i molt tranquils amb el seu empirisme. Ara són malejats per la civilització.

Però Colón en el seu pecat ha trobat la penitència. En paga de la seva delació, Barcelona—sempre els catalans hem tingut un alt sentit irònic—li ha aixecat un monument, que si bé té poc de Colón, té molta de brutícia i deixadesa, però té una ironia gran: Colón en el seu monument—que sembla una flama dalt d'una espelma—està d'esquena a l'Amèrica i el pecat de la delació l'ha torturat tant que està ben desorientat. Amb el dit índex senyala mar endins i cap a l'Orient i tothom sap que l'Amèrica és cap a Ponent.

Quan passo per dessota del monument de Colón no em sé estar de dir-li: Oh, així n'aprendràs! No es poden fer bromes amb els mortals! Veus com t'han castigat i t'han fet posar d'esquena?

T'està bé per delator.

En un número d'aquest paper que corre pels carrers de la nostra ciutat i que es diu *Espanya Nueva*, tergiversava completament la història del que fou conseller en cap de Barcelona, Rafel Casanova, i desafia als catalans més il·lustrats sobre aquest punt.

Recomanem a *Espanya Nueva* un poc de cavalleriesitat i el mínim de dignitat possible.

Nosaltres mateixos desafiàrem cent voltès tot això que diu aquest paper d'excel·lents qualitats, però el temps no és per històries i menys per segons quines històries.

L'altre dia a la nit un guàrdia municipal trobà un ruc que anava perdut pel Paral·lel i el guàrdia agafà el ruc. Però quina se li acudí! Es tragué la faixa i li posà en forma de morralles i el bon municipal, que era petit i rodanxó com en Sancho Panza, s'escamarlà damunt del burro, que, més mandrós que el municipal, no volia caminar de cap de les maneres.

S'amotinà una gentada que seia per aquells bars i teatres del Paral·lel, i el municipal i el burro donaren un espectacle gratuït, divertit i a l'aire lliure.

Hem vist *La sombra del Pilar* i ens ha semblat que era una mala sombra.

Tot són *jotas* i *jotas* i *jotas*. Comença en *rota*, continua en *jota* i acaba en *jota*.

Es veu que els seus autors en tenen més que una estereotip.

S'ha disposat novament que en els teatres no s'hi fumi.

Només ens faltava això. Encara no ens avorrim prou quan anem al teatre amb la poca substància de les obres, en la qual ja

ens tenen acostumats, que ara no ens quedarà ni el recurs de fer-hi fum. Trobem que se'ns vol massa bé.

No n'hi ha prou amb l'encariment fabulós de les subsistències que moltes vegades no podem fer res més que mirar-les, sinó que hem d'ajuntar-hi encara les porqueries que ens fan menjar.

La meitat del temps vivim de pur miracle. Ara mateix és fabulosa la llista de decomissions que s'han fet i potser les tres quartes parts del que no es decomissa és el més decomissable.

Què hi farem! És molt gran Barcelona.

El governador civil, general Milans del Bosch, és un home que vetlla força per la nostra salut i vol que retirem a l'hora.

Per aquest fi ha disposat que els teatres acabin a la una, que les tavernes tanquin a les dotze, que els bars pleguin a dos quarts de quatre i, en fi, que tothom retiri d'hora.

Això va bé pels que tenim costum de no sapiguer trobar el camí del llit. Ara el governador civil ens l'ensenyarà i tots en sentirem una íntima satisfacció.

El dilluns passat aparegué el primer número del periòdic de la nit. *L'Avenç*.

Saludem la seva aparició i li desitjem força sort.

El baró de Viver, en unes declaracions fetes ara mateix, ha dit que ell no havia anat a l'Alcaldia per a fer els gegants, sinó per a treballar.

Ha ategit que tenia totes les àmplies atribucions per a fer i desfer, i que podia prescindir de tots els regidors que no estiguessin conformes amb la seva actuació.

El baró de Viver, segons deia un periòdic del matí, ha esdevingut una mena de dictador municipal.

F. G.: Anirà, com desitja, a l'Almanac —F. G. i F.: No ens acaba d'agradar, la veritat. Enviï una altra cosa, que encara hi serà a temps. —E. M. C.: Si no és massa llarg, sí senyor, amb molt gust. —J. A.: No ho havíem rebut. Ara, que ho hem llegit, li diem que no està prou bé. Un altre dia serà. —J. C.: Encara és massa llarg! —J. F. (Terrassa): Massa llarg! —B. M. S.: Va un dels versos. Però el segon cognom o pseudònim, no el podríem treure? —E. P.: Anirà al periòdic. —T. R.: No senyor. No, pot anar. —J. P. i M. (París): Anirà a l'Almanac, com desitja. —O. P.: No farem res. —L. N.: Sí, senyor, aquesta vegada anirà. —M. G. i M.: Va. —M. de la C.: Vostè es veu que no sap amb qui tracta, jove. Els versos que ens envia, rectificats i *definitius*, van al cove, per dolents! Amb nosaltres no es pot gastar orgull de cap mena. —E. P.: No pot anar. —*Mep*: No, senyor. Enviï una altra cosa. —*Lector*: El dibuix no és oportú. —A. P.: No pot anar. —F. M.: Gràcies, però no ens va prou a l'hora.

Pronto, muy pronto, aparecerá

El Año en la Mano

Almanaque - enciclopedia popular de la vida práctica para 1925

El Año en la Mano

— es el libro indispensable —

El Año en la Mano

además de reseñar todo lo ocurrido durante el año, publicará una interesante reseña ilustrada de

LA HISTORIA DEL TRAJE

EL AÑO EN LA MANO aparecerá en breve

Catalans il·lustres

RETRATS I BIOGRAFIES

Preu: 5 pessetes

La Santa Biblia

que contiene los sagrados libros del Antiguo y Nuevo Testamento

Un tomo 4.º de 1143 páginas y varios mapas en colores, encuadernado en tela . . . Ptas. 6

El Ingenioso Hidalgo

DON QUIJOTE DE LA MANCHA

Un tomo de 974 páginas en rústica . . . Ptas. 2'—
» » » » » » cartonné. . . » 2'75
» » » » » » encua. a la francesa » 3'50

En prensa

Obras completas de Santiago Rusiñol

Tomo primero: LA ISLA DE LA CALMA

Versión castellana de Rafael Marquina

NOTA.—Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliurances del Gir Postal o bé en segells de franqueig al llibreter Antoni López, Rambla del Mig, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravios si no's remet, ademés 30 cèntims per a certificat. Als corresponsals se'ls otorguen rebaixes.

MANERES DE PENSAR

—Aquesta mena de moda és la que sempre m'ha fet més fàstic!